

SIR ARTHUR CONAN DOYLE

BASKERVILLE'LERİN
KÖPEĞİ

Çeviri: CAN ÖMER KALAYCI

SIR ARTHUR CONAN DOYLE
BASKERVILLE'LERİN
KÖPEĞİ

The Hound of the Baskervilles, Arthur Conan Doyle

© 2012, Can Sanat Yayınları A.Ş.

Tüm hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

1. basım: 2012

2. basım: Ocak 2017, İstanbul

Bu kitabın 2. baskısı 500 adet yapılmıştır.

Yayına hazırlayan: Seçkin Selvi

Kapak uygulama: Utku Lomlu / Lom Creative (www.lom.com.tr)

Kapak resmi: © iStockphoto.com, Shutterstock

Kapak baskı: Azra Matbaası

Litros Yolu 2. Matbaacılar Sitesi D Blok 3. Kat No: 3-2

Topkapı-Zeytinburnu, İstanbul

Sertifika No: 27857

İç baskı ve cilt: Yıldız Matbaa Mücellit

Davutpaşa Cad. Emintaş Kazım Dinçol San. Sit. No: 81/25-26

Topkapı-İstanbul

Sertifika No: 33837

ISBN 978-975-07-1464-1

CAN SANAT YAYINLARI

YAPIM VE DAĞITIM TİCARET VE SANAYİ A.Ş.

Hayriye Caddesi No: 2, 34430 Galatasaray, İstanbul

Telefon: (0212) 252 56 75 / 252 59 88 / 252 59 89 Faks: (0212) 252 72 33

canyayinlari.com

yayinevi@canyayinlari.com

Sertifika No: 31730

SIR ARTHUR CONAN DOYLE
BASKERVILLE'LERİN
KÖPEĞİ

ROMAN

İngilizce aslından çeviren

Can Ömer Kalaycı

Sir ARTHUR CONAN DOYLE, 1859 yılında Edinburg'da doğdu. Gerilim edebiyatının en canlı karakterlerinden dedektif Sherlock Holmes' un yaratıcısıdır. Conan Doyle, Edinburg Üniversitesi'nde tıp eğitimi aldı ve 1891 yılına kadar doktorluk yaptı. İlk yapıtı *Kızıl Soruşturma*'da ortaya çıkan Holmes'u konu alan öyküleri pekçok kitapta toplandı. Conan Doyle'a Güney Afrika'da sahra hastanesindeki çalışmaları ve Boer Savaşı sırasında gösterdiği yararlılıklar nedeniyle *Sir* unvanı verildi. Doyle, 1930 yılında öldü. Yazarın Sherlock Holmes dizisinin dışındaki başlıca çalışmaları arasında *Kayıp Dünya*, *Vampir Öyküleri*, *Ölümcül İklim*, *Bilinmeyenin Kıyısında* gibi kitapları bulunuyor.

CAN ÖMER KALAYCI, 1963 yılında Ankara'da doğdu. 1980'de İstanbul Amerikan Robert Lisesi'nden, 1986'da Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi'nden mezun oldu. 1994 yılında çocuk sağlığı ve hastalıkları uzmanı oldu. 1994-1997 yılları arasında Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi ve State University of New York'da çocuk alerjisi konusunda uzmanlık eğitimini tamamladı. 2000-2002 yıllarında iki yıl süreyle Harvard Üniversitesi Tıp Fakültesi'nde astım genetiği ve astım immünolojisi üzerinde çalıştı. 1996 yılında doçent, 2003 yılında profesör oldu. Edebiyata olan sevgisi ve yakınlığı nedeniyle çeviri alanında çalışmaya başladı.

Bu hikâye, hayata geçmesini,
konunun genelinde ve yerel ayrıntılarda
bana yardımlarını sunan dostum
Mr. Fletcher Robinson'a
borçludur.

1

Mr. Sherlock Holmes

Sabaha kadar uyumadığı pek de seyrek olmayan geceleri saymazsak, çoğunlukla çok geç kalkan Mr. Sherlock Holmes kahvaltı masasında oturuyordu. Şöminenin önündeki halıda durup ziyaretçimizin bir gece önce bıraktığı bastonu elime aldım. *Penang lawyer*¹ diye bilinen zarif, kalın ve yuvarlak topuzlu bir bastondu. Topuzunun hemen altında yaklaşık iki buçuk santimetre genişliğinde kalınca gümüş bir bant vardı. Bandın üzerine “James Mortimer’e, MRCS², CCH dostlarından” sözü, 1884 tarihiyle birlikte kazınmıştı. Eski moda aile hekimlerinin taşıdığı gururlu, sağlam ve güven verici bastonlardandı.

“Pekâlâ, Watson, ne diyorsun buna?”

Holmes arkası bana dönük olarak oturuyordu ve ben ne yaptığuma dair hiçbir ipucu vermemiştim.

“Ne yaptığımı nasıl bildiniz? Herhalde başımızın arkasında da gözleriniz var.”

“Önümde güzelce parlatılmış gümüş kaplı bir kah-

1. Penang, bugün Pinang adıyla bilinen Malezya’ya ait eski bir İngiliz kolonisi. *Penang lawyer* (Penang hukukçusu ya da avukatı), bu adada yetişen küçük bir palmiyenin gövdesinden yapılan bir çeşit baston. (Ç.N.)

2. Member of the Royal College of Surgeons. (Cerrahlar Kraliyet Koleji Üyesi) Bir hekime temel girişimler ve küçük cerrahi operasyonlar yapma hakkını veren bir unvan. Victoria döneminin en az prestijli tıbbi unvanlarından biri. (Ç.N.)

vedanlık var ya,” dedi. “Ama sen asıl, ziyaretçimizin bastonuna ne diyorsun onu söyle Watson. Onunla karşılaşamama talihsizliğine uğrayıp ziyaretinin amacı ile ilgili hiçbir fikrimiz olmadığı için unutulmuş bu hediye önemli oluverdi. Bastonuna bakarak bu adamı gözümüzde nasıl canlandıracağımızı senden bir duyalım bakalım.”

“Sanırım,” dedim, dostumun kullandığı yöntemleri elimden geldiğince uygulayarak, “Dr. Mortimer başarılı, yaşlıca bir tıp adamı, onu tanıyanlar bu takdir nişanını verdiklerine göre aynı zamanda saygın.”

“İyi,” dedi Holmes. “Mükemmel.”

“Ziyaretlerinin çoğunu yürüyerek yapan bir taşra doktoru olma olasılığı da yüksek.”

“Nedenmiş o?”

“Çünkü ilk başta gayet gösterişli olan bu baston o kadar yıpranmış ki, bir şehir doktorunun kullanmış olması hayal bile edilemez. Ucundaki demir halkanın yıpranmışlığına bakılırsa, bu bastonla çok fazla yürüdüğü de ortada.”

“Son derece mantıklı.”

“Hem sonra şu ‘CCH dostlarından’ lafı var. Sanırım bazı cerrahi konularda yardım ettiği için karşılığında küçük bir armağan veren yöresel bir avcılık grubuna ait olmalı.”

“Gerçekten Watson, kendini aştın,” dedi Holmes koltuğunu geriye itip bir sigara yakarak. “Benim küçük başarılarımı gayet güzel anlatırken kendi yeteneklerini küçümsemek sende bir alışkanlık olmuştu. Belki de sen kendisi ışıdamayıp ışığı yansıtanlardansın. Bazı insanların kendileri dâhi olmadıkları halde başkalarını teşvik etmek konusunda dikkate değer bir güçleri vardır. İtiraf etmeliyim ki, sevgili dostum, sana çok şey borçluyum.”

Daha önce hiç böyle şeyler söylememişti ve kabul etmeliyim ki sözleri beni çok memnun etti; çünkü onun,

benim hayranlığıma ve onun yöntemlerini tanıtmak için gösterdiğim çabalara kayıtsız kalmasına hep kırılmıştım. Ayrıca, sistemine onun takdirini toplayacak şekilde hâkim olup uygulayabildiğim için de gurur duydum. Bastonu elimden alıp birkaç dakika süreyle çıplak gözle inceledi. Ondan sonra, meraklı bir ifadeyle sigarasını bıraktı ve bastonla pencereye yürüyüp bu kez içbükey bir mercekla tekrar inceledi.

“İlginç ama basit,” dedi, kanepenin en sevdiği köşesine dönerken. “Bastonda bize birçok çıkarım için temel oluşturacak kesinlikle bir-iki işaret var.”

“Atladığım bir şey mi var?” diye sordum, kendimi önemseyerek. “Gözden kaçırdığım önemli bir şey yoktur umarım.”

“Korkarım, sevgili Watson, vardığın sonuçların çoğu hatalıydı. Beni teşvik ettiğini söylerken, dürüst olmak gerekirse, bazen senin hatalarını görmenin gerçeğe ulaşmakta bana yol gösterdiğini kastediyordum. Şimdiki durumda tamamen de haksız değilsin. Bu adam kesinlikle bir taşra doktoru ve bayağı yürüyor.”

“O zaman haklıydım.”

“Bu kadarıyla.”

“Ama hepsi bu.”

“Hayır, hayır sevgili Watson, hepsi bu değil, kesinlikle hepsi bu değil. Bana kalırsa, örneğin, bir doktora verilen hediye bir avcı grubundan çok bir hastaneden gelir ve ‘CC’ baş harfleri hastanenin önüne konduğunda ‘Charing Cross’ kelimeleri doğal olarak kendiliğinden ortaya çıkarır.”

“Haklı olabilirsiniz.”

“Olasılıklar bu yöne işaret ediyor. Bunu esas çalışma

hipotezimiz olarak alırsak, bu yabancı ziyaretçiyi gözümüzde canlandırmak için yepyeni bir temelimiz olur.”

“Peki, o zaman, ‘CCH’nin gerçekten Charing Cross Hospital anlamına geldiğini varsayarsak, başka ne çıkarımlar yapabiliriz?”

“Hiç kendini ele veren başka belirti yok mu? Benim yöntemlerimi biliyorsun. Onları uygula!”

“Yalnızca, bariz bir sonuç olarak, bu adamın taşraya gitmeden önce şehirde çalıştığını düşünebilirim.”

“Hatta sanırım bundan daha fazlasına da cüret edebiliriz. Buna şu açıdan bak: Bu hediye muhtemelen hangi durumda verilmiştir? Ne zaman insanın arkadaşları bir araya gelip iyi dileklerinin simgesi olarak ona bir armağan verirler? Tabii ki Dr. Mortimer hastanedeki görevinden ayrılıp kendisi özel hekimlik yapmaya başlayınca. Bir hediye verildiğini biliyoruz. Şehir hastanesinden taşraya geçtiğine inanıyoruz. Öyleyse bu hediyenin bu değişim nedeniyle verildiğini söylemek çıkarımlarımızı çok mu zorlamak olur?”

“Kesinlikle olası gözüküyor.”

“Şimdi, çıkarımlarımıza bu kişinin hastanenin kadrolu personelinden olmadığını da katabiliriz, çünkü yalnızca Londra’da tanınan birisi bu pozisyona sahip olabilirdi ve böyle birisi de taşraya sürüklenmezdi. O zaman neydi bu adam? Hem hastanede olup hem de kadrolu personeli değilse, yalnızca hastanede staj yapan asistan cerrah veya asistan doktordur, yani kıdemli bir öğrenciden biraz daha fazla. Beş yıl önce ayrılmış, tarih bastonunun üzerinde. Yani senin vakur, orta yaşlı aile hekimi havaya uçup yok oluverir, sevgili Watson ve 30 yaşın altında, sevimli, mütevazı, dalgın ve teriyerden biraz büyük ve mastiften biraz küçük çok sevdiği bir köpeği olan biri ortaya çıkar.”

Sherlock Holmes kanepesinde arkasına yaslanıp ta-

vana doğru titreşen duman halkaları üflerken şüpheli bir şekilde güldüm.

“Söylediklerinizin son kısmının doğruluğunu kontrol etmem olanaksız,” dedim, “ama en azından adamın yaşı ve profesyonel kariyeri ile ilgili bazı özellikler araştırıp bulmak zor değil.”

Küçük tıp rafımdan Tıp Dizini’ni aldım ve ismi açtım. Birçok Mortimer vardı ama bizim ziyaretçimiz olabilecek yalnızca bir taneydi. Onun kaydını yüksek sesle okudum.

Mortimer James, MRCS, 1882, Grimpen, Dartmoor, Devon. Stajyer hekim, Charing Cross Hospital, 1882-1884. “Hastalık Bir Evrimsel Geriye Dönüş mü?” başlıklı yazısı ile Kıyaslamalı Patolojide Jackson Ödülü sahibi. İsveç Patoloji Derneği üyesi. “Atavizmin¹ Bazı Aca-yiplikleri” (*Lancet*² 1882), “İlerliyor muyuz?” (“Psikoloji” dergisi, Mart 1883). Grimpen, Thorsley ve High Barrow mahallelerinin sağlık ocağı doktoru.

“Yöresel avcı grubundan hiç söz etmiyor, Watson,” dedi Holmes, muzır bir gülümsemeyle “ama bir taşra doktoru, senin de zekice gözlemediğin gibi. Çıkarımlarımda oldukça haklıyım sanırım. Sıfatlara gelince, doğru anımsıyorsam, sevimli, mütevazı ve dalgın demiştin. Benim deneyimlerime göre, bu dünyada yalnızca sevimli adamlar takdirname alır, yalnızca mütevazı olanlar taşraya gitmek için Londra kariyerini terk eder ve yalnızca dalgın olanlar odanda bir saat bekledikten sonra bir ziyaret kartı değil de bastonlarını bırakırlar.”

“Ya köpek?”

1. Nesiller öncesinde gözlenen bazı özelliklerin kuşaklar sonra tekrar ortaya çıkması. (Ç.N.)

2. XVIII. yüzyıl başında yayımlanmaya başlayan saygın haftalık tıp dergisi. (Ç.N.)

“Efendisinin arkasından bastonu taşıma alışkanlığı olmuş. Ağır bir baston olduğu için köpek onu ortasından sıkıca tutmuş; dış izleri apaçık görünüyor. Bu izlerin arasındaki mesafeden de görüldüğü gibi, köpeğin çenesi bir teriyer için çok geniş, bir mastif içinse yeterince geniş değil. O bir...; evet o kesinlikle kıvrıkcık tüylü bir spanyel.”

Kalkıp konuşurken odayı adımlamaya başlamıştı. Pencerenin girintisinde durdu. Sesinde öylesine kesin bir ifade vardı ki ona hayretle baktım.

“Sevgili dostum, bundan nasıl bu kadar emin olabilirsiniz?”

“Kapımızın eşliğinde köpeğin kendisini görmem gibi basit bir sebepten dolayı; işte sahibi de zili çaldı. Bir yere ayrılma rica ederim Watson. O senin meslektaşın ve senin varlığının bana yardımı olabilir. Hayatına girmek üzere merdivenlerden çıkan adımları duyup bunun iyilik mi kötülük için mi olduğunu bilmediğin bu an, kadehin dramatik bir ânı Watson. Dr. James Mortimer, bir bilimadamı, Sherlock Holmes’tan, bir kriminoloji uzmanından ne istiyor acaba? Giriniz!”

Ben tipik bir taşra doktoru beklediğim için ziyaretçimizin görüntüsü benim için tam bir sürpriz oldu. Çok uzun boylu, ince bir adamdı; altın çerçeveli bir gözlüğün arkasında pırıl pırıl ışıldayan birbirine yakın bir çift keskin, gri gözün ortasından gaga gibi fırlayan uzun bir burunu vardı. Profesyonel ama derbeder şekilde giyinmişti; frakı solmuş, pantolonu yıpranmıştı. Genç olmasına rağmen uzun beli şimdiden bükülmüştü ve başını ileri atarak asil bir iyilikseverlik havasıyla yürüyordu. İçeri girdiğinde gözü Holmes’un elindeki bastona takıldı ve sevinçle ona doğru koştu.

“Ne kadar sevindim,” dedi. “Burada mı yoksa gemi acentesinde mi unuttuğumdan emin olamamıştım. Bu bastonu dünyalara değişmem.”

“Anlıyorum, bir hediye,” dedi Holmes.

“Evet, efendim.”

“Charing Cross Hastanesi’nden?”

“Evlenirken oradaki bir-iki arkadaşımдан.”

“Eyvah, işte bu çok fena,” dedi Holmes, başını sallayarak.

Dr. Mortimer gözlüklerinin arkasından şaşkınlıkla gözlerini kırıştırdı.

“Neden fena?”

“Yalnızca bizim bütün çıkarımlarımızı darmadağın ettiniz. Evliliğiniz mi dediniz?”

“Evet efendim. Evlenip hastaneyi ve onunla birlikte uzman hekimlik umudumu terk ettim. Kendime bir yuva kurmam gerekti.”

“Bak bak, o kadar da yanılmamışız,” dedi Holmes. “Evet, Dr. Mortimer...”

“Mister, efendim, mister – basit bir MRCS.”

“Ve besbelli keskin zekâlı biri.”

“Amatörce bilimle uğraşan biri, Mr. Holmes, bilinmeyenlerle dolu büyük bir okyanusun kenarında deniz kabuğu toplayıcısı¹. Konuşmakta olduğum kişinin Mr. Sherlock Holmes olduğunu sanıyorum, yoksa...”

“Hayır, o benim arkadaşım Dr. Watson.”

“Tanıştığımıza memnun oldum, efendim. İsminizin arkadaşınızın ile beraber anıldığını hep duymuşumdur. Bu çok ilgimi çekti Mr. Holmes. Bu kadar dolikosefalik² bir kafatası yapısı veya bu kadar belirgin bir supraorbital³ gelişim beklemiyordum. Paryetal fissürünüz⁴ boyun-

1. Sir Isaac Newton’a referans. (Ç.N.)

2. Önden arkaya doğru uzayan kafatası şekli. (Ç.N.)

3. Kafatasının göz çukurunun hemen üzerinde kalan kısmı. (Ç.N.)

4. Kafatasını oluşturan iki kemiği, oksipital ve paryetal kemikleri ayıran çizgisel çentik. (Ç.N.)

ca parmağımı gezdirmeme itirazınız olur mu acaba? Kafatasınızın bir maketi, efendim, orijinali hazır olana kadar, her antropoloji müzesini süsleyebilir. Dalkavukluk yapmaya niyetim yok ama itiraf etmeliyim ki kafatasınıza imrendim.”

Sherlock Holmes bu garip ziyaretçimize eliyle koltuğu gösterdi. “Kendi düşünce silsilenizde, benim de kendimkinde olduğu kadar heyecanlı olduğunuzu anlıyorum efendim,” dedi. “İşaretparmağınızdan kendi sigaranızı sarıldığınızı anlıyorum. Çekinmeden bir tane yakabilirsiniz.”

Adam kâğıt ve tütün çıkarıp şaşılacak bir ustalıkla birini diğerinin içine dolayıverdi. Bir böceğin anteni kadar çevik ve huzursuz, uzun, titrek parmakları vardı.

Holmes sessizdi, ama delici bakışları, bana bu garip dostumuza beslediği ilgiyi gösteriyordu.

“Sanırım efendim,” dedi sonunda, “yalnızca kafatasını incelemek amacıyla dün akşam ve tekrar bugün beni aramak şerefini bahşetmediniz bana.”

“Hayır, efendim, hayır; ama bu fırsatı yakalamış olduğum için de memnunum. Size geldim, Mr. Holmes, çünkü aniden son derece ciddi ve olağandışı bir problemle karşı karşıya kaldım ve pratik bir adam olmadığının farkına vardım. Sizin Avrupa’da en önemli ikinci uzman olduğunuzu öğrenince...”

“Gerçekten, efendim! Acaba birinci olma onuruna kimin sahip olduğunu sorabilir miyim?”

“Kusursuz bir bilimsel kafaya sahip birisi için Mösyö Bertillon’un¹ yaptıklarının her zaman çok güçlü bir çekimi vardır.”

1. Alphonse Bertillon (1853-1914): Fransız polis. Balistik ve kimlik belirleme uzmanı. İnsanların vücut ölçülerinden kimliklerini belirlemeyi öngören “antropometri” metodunu geliştirdi. Geçerliliği kanıtlanamayan bu sistemin yerini önce parmak izi sonra da DNA testi aldı. (Ç.N.)

“O zaman ona danışsanız daha iyi değil miydi?”

“Kusursuz bilimsel bir kafaya sahip birisi için dedim, efendim. İş olaylara pratik yaklaşıma gelince herkes sizin eşsiz olduğunuzu bilir. Umarım efendim, istemeyerek...”

“Biraz,” dedi Holmes. “Sanırım, Dr. Mortimer, artık daha fazla uzatmadan, bana yardımımı istediğiniz problemin ne olduğunu basitçe anlatsanız iyi olur.”

2

Baskerville'lerin laneti

“Cebimde bir metin var,” dedi Dr. James Mortimer.

“Odaya girerken fark ettim,” dedi Holmes.

“Bu, eski bir metin.”

“Sahte değilse erken XVIII. yüzyıl.”

“Bunu nasıl bilebilirsiniz, efendim?”

“Konuştuğunuz sürece hep ucundan üç-beş santim kadarını benim gözümün önüne serdiniz. Bir belgenin tarihini yaklaşık 10 yıllık bir yakınlıkta tahmin edemeyen, kötü bir uzmandır. Konu ile ilgili bir monografimi¹ okumuş olabilirsiniz. Ben buna 1730 diyorum.”

“Tam tarih 1742.” Dr. Mortimer göğüs cebinden kâğıdı çıkardı. “Bu aile belgesi bana, üç ay önceki ani ve trajik ölümü Devonshire’da büyük bir heyecan yaratan Sir Charles Baskerville tarafından emanet edilmişti. Hem kişisel olarak dostu olduğumu hem de tıbbi bakımını üstlendiğimi söyleyebilirim. Kararlı bir adamdı, efendim, zeki, pratik ve benim kadar da hayal gücünden yoksun. Ama bu belgeyi çok ciddiye aldı ve aklı, neticede onu ele geçiren sona hazırlıklı idi.”

Holmes belgeye doğru elini uzattı ve onu dizinin

1. Bir konu, sorun ya da kişi üzerine yazılmış, kendi başına bir bütün oluşturan metin. (Ç.N.)

üzerinde düzleştirdi. “Uzun ve kısa s’lerin¹ birbiriyle dönüşümlü olarak kullanıldığını göreceksin, Watson. Tarihi tahmin etmemi sağlayan belirtilerden biri de buydu.”

Omzunun üzerinden sarı kâğıda ve solmuş yazılara baktım. Başlığında “Baskerville Malikânesi” ve altında karalama şeklinde “1742” yazılıydı.

“Bir nevi açıklamaya benziyor.”

“Evet, Baskerville ailesinde süren bir efsane ile ilgili bir açıklama.”

“Ama anladığım kadarıyla sizin bana danışmak istediğiniz şey daha modern ve pratik bir konu.”

“En moderninden. Yirmi dört saat içinde karar verilmesi gereken son derece pratik ve acil bir konu. Bu belge kısa ve olayla yakından ilgili. İzninizle size okuyacağım.”

Holmes koltuğunda arkaya yaslandı, parmak uçlarını birleştirdi ve kabullenir bir hava ile gözlerini kapattı. Dr. Mortimer belgeyi ışığa doğru tuttu; tiz ve hışırtılı bir sesle řu ilginç eski dünya anlatısını okumaya başladı:

Baskerville’lerin Köpeği efsanesinin kökeni hakkında birçok rivayet vardır, ama ben Hugo Baskerville’in kanından geldiğim ve babamdan bana, ona da babasından aktarıldığı için tüm kalbimle olduğuna inandığım şekilde bu öyküyü kâğıda döküyorum. şuna inanın ki oğullarım, günahı cezalandıran ilahi adalet aynı zamanda büyük bir merhametle affedebilir; dua ve nedamet ile ortadan kaldırılamayacak kadar ağır hiçbir lanet yoktur. Bu öyküden geçmişin olaylarının sonuçlarından korkmayı değil, gelecekte ihtiyatlı olmayı öğrenin ki ailemizin acılar çekmesine yol açan kötü tutkular mahvolmamız için tekrar harekete geçirilmesin. şunu bilin ki Büyük İsyân (bilge Kont Clarendon tarafından yazılmış tarihi okumanızı içtenlikle

1. S harfinin eskiden yazıda ve baskıda kullanılan bir şekli. şimdi, yazılarda yalnızca antik etkisi yaratmak için kullanılmakta. (Ç.N.)

öneririm) zamanında Baskerville Malikânesi işte o Hugo'nun elindeydi; onun vahşi, adi ve dinsiz bir adam olduğu inkâr edilemez. Gerçekte bu komşuları tarafından mazur görülebilirdi, çünkü azizler oralarda hiçbir zaman tutunamamıştı; ama içinde, ismini bütün batıda bir sembol haline getiren, şehvet düşkününü ve zalim bir mizaç vardı. Bu Hugo, tesadüfen Baskerville gayrimenkullerinin yakınında arazi sahibi olan bir küçük çiftçinin kızına âşık oldu (eğer bu kadar lanet bir tutku, bu kadar parlak bir adla anılabilirse). Ama bu ağırbaşlı ve itibarlı genç hanım kötü ününden korkarak ondan hep kaçtı. Bir Mikail¹ günü, bu Hugo, kızın babasının ve erkek kardeşlerinin evde olmadığını öğrenip yanında beş-altı tane başıboş kötü kalpli arkadaşıyla çiftliğe sızdı ve kızı kaçırdı. Malikâneye getirdiklerinde, kızı yukarı odalardan birine koyup, Hugo ve arkadaşları her akşam âdetleri olduğu üzere uzun bir içki âlemine oturdular. Yukarıdaki kızcağız aşağıdan gelen şarkılar, bağrıışmalar ve küfürlerle aklını kaybetmek üzereydi çünkü Hugo Baskerville'in sarhoş olduğu zaman kullandığı kelimeler, söyleyeni bile yakıp kavuracak gibiydi. Sonunda, korkunun yarattığı gerilimle en cesur ve atak insanın dahi gözünü korkutacak şeyi yaptı ve güney duvarını kaplayan (halen de kaplamakta olan) sarmaşığın yardımıyla sayvanın altından aşağı indi ve bataklık² araziye geçip eve doğru, malikâne ile babasının çiftliği arasındaki yaklaşık dokuz millik mesafeyi aşmaya koyuldu.

Kısa bir süre sonra Hugo, muhtemelen yukarıdaki esirine yiyecek ve içecek –bir ihtimal daha kötü şeyler– götürmek için konuklarından ayrıldı ve kafesi boş, kuşu uçmuş buldu. Sonra, anlaşılan tam bir şeytana dönüştü, merdivenlerden yemek odasına fırladı ve büyük masanın üstüne çıktı, şarap sü-

1. Başmelek Mikail Yortusu. 29 Eylül'de kutlanır. (Ç.N.)

2. Romanda çok sık geçen bu “bataklık” terimi, eski İngilizcede yer yer bataklık alanları olan, otsu bitkiler ve taşlarla kaplı düz arazi anlamında kullanılıyor. (Y.N.)

rahileri ve tahta tabaklar havada uçuşurken, oradakilerin önünde, kızı yakalarsa o gece bedenini ve ruhunu karanlık güçlere teslim edeceğini haykırdı. Âlem yapanlar adamın hiddeti karşısında donup kalmışken, daha kötü, belki de yalnızca diğerlerinden daha sarhoş olan bir tanesi, av köpeklerini peşinden salmaları gerektiğini haykırdı; bunun üzerine Hugo evden dışarı fırladı, seyislere kısırağını eyerlemelerini, köpekleri salivermelerini emretti; köpeklere kızın bir mendilini koklatıp kızın kaçtığı tarafa yöneltti ve büyük bir bağırış çağırışla ay ışığı altında bataklık araziye atıldılar.

Âlem yapanlar bir süre bu telaşta ne olup bittiğini anlamadan, ağızları açık kalakaldılar. Ama sersemleşen akılları kısa sürede bataklık arazide yapılması gerekenlerin farkına vardı. Ortalık karmakarışıktı, kimisi tüfeğini, kimisi atını, kimisi de bir şişe daha şarap istiyordu. Ama nihayet delilikleri biraz azaldı ve tümü, on üçü birden, atlarına binip takibe başladılar. Berak ay ışığı altında evine varmak için kızın tutacağını düşündükleri yolda atlarını hızla yan yana koşturdular.

Bir-iki mil gittikten sonra bataklıktaki gece çobanlarından birine rastlayıp ona avı görüp görmediğini sordular. Hikâyeye göre, adam korkudan neredeyse aklını yitirmiş ve dili tutulmuş; ama sonunda mutsuz bir genç kız ve onun izini süren av köpekleri gördüğünü söylemiş. “Aslında daha fazlasını gördüm,” demiş. “Hugo Baskerville siyah kısırağıyla yanımdan geçti ve arkasında, Tanrı beni onun dizimin dibinde olmasından korusun, sessiz bir şekilde cehennemim köpeği koşuyordu.”

Sarhoş silahtarlar çobana küfredip yollarına devam ettiler. Kısa süre sonra hepsinin benzi sarardı, çünkü bataklıktan bir dörtnal sesi ve arkasından beyaz köpüklerle sınısıklam olmuş siyah kısrağ geldi ve sarkan bir at başlığı ve boş bir eyerle geçti gitti. Sonra, âlem yapanlar yan yana at koşturmaya başladılar, çünkü üzerlerine büyük bir korku sinmişti, ama yine de bataklık araziye doğru iz sürdürdüler; ancak hepsi de eğer yalnız başlarına olsalardı atlarının başını geri çevirmekten çok

mutlu olacaktı. Bu şekilde yavaş yavaş giderken sonunda köpeklerle karşılaştılar. O yiğitlik ve soyluluklarıyla meşhur av köpekleri bir araya kümelenmiş, bataklıkta bizim “goyal”¹ dediğimiz derin bir çukurun başında titreşiyorlardı; kimisi sıvışırken kimisi tüyleri diken diken bir halde gözlerini dikmiş önlerinde uzanan dar vadiye bakıyordu.

Tahmin edebileceğiniz gibi ilk başladıkları zamana göre şimdi daha ayık olan grup durakladı. Çoğu asla devam etmezken üç tanesi, en cesurları veya belki de en sarhoşları derin çukur boyunca atlarını ileri sürdüler. Çukur, artık var oldukları bile unutulmuş insanlar tarafından eski zamanlarda yerleştirilip bugüne kadar kalan iki büyük taşın olduğu geniş bir alana açılıyordu. Açıklığın üzerinde ay parlıyordu ve tam ortasında mutsuz genç kız yığılıp kalmış, korkudan ve yorgunluktan ölmüştü. Ancak bu üç gözüpek ayyaşın korkudan tüylerini diken diken eden şey ne kızın ne de onun yanında serilmiş yatan Hugo Baskerville’in cesedi değil; Hugo’nun tepesinde boğazına yapışmış iğrenç şey, büyük, siyah, ölümlü bir gözün şimdiye kadar gördüğü en büyük av köpeğinden de büyük, tazı şeklinde bir canavardı. Onlar izlerken, bu şey Hugo Baskerville’in boğazını koparıp alev saçan gözlerini ve salyalarının aktığı çenesini onlara çevirince, üçü de korkudan çığlıklar atarak tatlı canlarını kurtarmak için bataklık arazinin öbür yanına doğru kaçtılar. Söylenişine göre birisi o gece gördükleri yüzünden öldü, diğer ikisi ise hayatlarının geri kalanını birer berduş olarak yaşadılar.

O zamandan beri ailenin başına fena halde bela olan köpeğin ortaya çıkış hikâyesi işte bu oğullarım. Bunu yazdıysam eğer, apaçık bilinen bir şeyin yalnızca üstü kapalı olarak söylenenden veya tahmin edilenden çok daha az korku uyandıracığındandır. Ayrıca, aile üyelerinin birçoğunun ani, kanlı ve

1. XVII. yüzyıl İngilizcesi, derin vadi şeklinde çukur. (Ç.N.)

gizemli ölümlerinde mutsuz bir görünümde olduğu inkâr edilemez. Kutsal Kitap'ta da tehdit edildiği gibi, masumları üçüncü ve dördüncü nesilden sonra sonsuza kadar cezalandırmayan Tanrı'nın sınırsız iyiliği bizleri korusun¹. O Tanrı'ya, oğullarım, sizleri emanet ediyorum ve sizlere, bataklık, karanlık güçlerin hâkim olduğu karanlık saatlerde geçmemenizi öneriyorum.

(Hugo Baskerville'den oğulları Rodger ve John'a, kızkardeşleri Elisabeth'e bundan söz etmemeleri talimatıyla.)

Dr. Mortimer bu anlatıyı bitirdiğinde gözlüğünü alnına kaldırdı ve gözlerini karşısındaki Sherlock Holmes'a dikti. Holmes esnedi ve sigarasının sonunu ateşe fırlattı.

“Eee!” dedi.

“Bunu ilginç bulmuyor musunuz?”

“Peri masalları derleyicisi için ilginç.”

Dr. Mortimer cebinden katlanmış bir gazete çıkardı.

“Şimdi, Mr. Holmes, size daha yakın tarihli bir şey vereceğim. Bu, bu yılın 14 Haziran tarihli *Devon County Chronicle*'i². Sir Charles Baskerville'in, gazetenin yayımlandığı tarihten birkaç gün önceki ölümüyle ilgili tüm olayların kısa bir öyküsü.”

Dostum biraz öne eğildi ve ifadesi yoğunlaştı. Konuğumuz gözlüğünü tekrar yerine indirdi ve başladı:

Gelecek seçimde Orta-Devon bölgesi için olası Liberal aday olarak adı geçen Sir Charles Baskerville'in yakın zamanda gerçekleşen ani ölümü bölgeyi yasa boğdu. Baskerville Malikânesi'nde nispeten kısa bir süre oturmuş olmasına rağmen tatlı kişiliği ve aşırı cömertliği onu tanıyan herkesin sevgi

1. Eski Ahit'te, Tanrı'nın kendisinden nefret edenleri üç-dört nesil boyunca cezalandırdığını söylediği Mısır'dan Çıkış (34:7) bölümüne atıfta bulunuyor. (Ç.N.)

2. Devon bölgesinin yerel gazetesi. (Ç.N.)

ve saygısını kazanmasını sağlamıştı. Sonradan görme zenginlere sıklıkla rastladığımız bugünlerde, yörenin kötü günler geçirmiş köklü bir ailesinin oğlunun servetini tekrar yapıp ailenin kaybettiği ihtişamı yeniden kazandırdığını görmek çok sevindirici. Herkesin gayet iyi bildiği gibi, Sir Charles Baskerville Güney Afrika'daki borsa spekülasyonu ile büyük paralar kazandı. Şansları dönene kadar ısrarla devam edenlerden daha bilge davranıp kazanımlarının bilincine varıp İngiltere'ye geri döndü. Baskerville Malikânesi'nde oturmaya başlayalı yalnızca iki yıl olmuştu ve ölümüyle yarım kalan inşaat ve yenileme planlarının ne kadar kapsamlı olduğu herkesin dilindeydi. Kendisinin çocuğu olmadığı için, bütün bölgenin kendi yaşadığı sürece servetinden yararlanması açıkça dile getirdiği bir arzusuymdu; zamansız sonuna üzölmek için herkesin mutlaka kişisel bir nedeni de olacaktır. Hem yöresel hem de ölkedeki hayır derneklerine yaptığı cömert bağışları bu sütunlarla sıklıkla yayımlanmıştı.

Adli soruşturmanın Sir Charles'ın ölümüyle ilgili olayları tamamen açıklığı kavuşturduğu söylenemez; ama en azından yöresel batıl inançların neden olduğu dedikoduları ortadan kaldırmaya yetecek kadar iş başarılıydı. Bir cinayetten kuşkulananak veya ölümün doğal olmayan sebeplerden meydana geldiğini hayal etmek için hiçbir neden yok. Sir Charles duldu; bazı konularda tuhaf huyları olan bir adam olduğu da söylenebilir. Hatırı sayılır bir serveti olmasına rağmen kişisel zevkleri oldukça basitti ve Baskerville Malikânesi'nde evin işlerini gören hizmetkârlar, Barrymore soyadlı, kocanın başuşak, karısının da kâhya olarak görev yaptığı, evli bir çiftten ibaretti. Onların, birçok arkadaşı tarafından da doğrulanan tanıklıkları, Sir Charles'ın sağlığının epeydir bozuk olduğuna ve renk değişikliği, nefessiz kalma bulgularıyla özellikle kalbinin etkilendiğine ve akut depresyon ataklarına işaret etmekteydi. Rahmetlinin hem arkadaşı hem de doktoru olan Dr. Mortimer de aynı sonuca varan kanıtlar sunmuştu.

KLASİKLER

“Çorak manzara, yalnızlık duygusu ve görevimin gizemiyle aciliyeti, hepsi kalbimi titretiyordu.”

Sherlock Holmes'un sağ kolu Dr. Watson, Baskerville Malikâne-si'nin gizemini çözmek için gittiği bataklık arazide duygularını böyle dile getiriyordu.

Bugüne kadar yazılmış en büyük suç romanlarından biri olan *Baskerville'lerin Köpeği*, yine Dr. Watson'ın ağzından Sherlock Holmes'a yeni bir tanım kazandırdı: Dr. Watson ünlü dedektifi, suç mahallini incelerken kullandığı yöntem ve araştırma tekniklerine bakarak, “kokusunu aldığı şeyi buluncaya kadar yılmadan koşup duran, iyi eğitilmiş, safkan bir av köpeği”ne benzetir.

Conan Doyle, *Baskerville'lerin Köpeği*'nde akılla doğüstü gücün, bilimsel gerçekle batılın, iyilikle kötülüğün zorlu bir savaşta karşı karşıya gelişini dile getirir.

